

LAUSUNTO

VALTIONVARAINMINISTERIÖLLE

ASIA LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSEEN

Viite: lausuntopyyntö vm162:00/2011

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista, (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä
- esityksen sisältämistä määrärajoista ja menettelyistä
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjauksien mukaisesti

Pelkosenniemen kunta esittää pyydettyinä lausuntona seuraavaa:

Yleistä kuntauudistuksesta ja kuntarakennelakiluonnoksesta

Valtioneuvosto on ryhtynyt hallitusohjelman mukaisesti laajaan kuntauudistushankkeeseen.

Kuntarakennelakiluonnokseen ei voida ottaa yleisesti perusteltua kantaa, arvioimatta samalla koko uudistushankkeen taustoja ja sisältöä kokonaisuutena.

Siitä voidaan olla yhtä mieltä, että Suomen julkinen hallinto kokonaisuutena, kuntien tehtävät, kuntien lakisääteisten tehtävien laajuus ja rahoitus sekä monet kunnista riippumattomat julkisen hallinnon monimutkaisiin ja päällekkäisiin rakenteisiin ja byrokraatiaan liittyvät tekijät ja seikat vaativat muutosta, parannuksia ja tehostamista.

Siitä voidaan taasen olla perustellusti eri mieltä, että julkisen hallinnon kankeus, toiminnallinen ja kustannustehottomuus ja kansalaisten eriarvoisuus perustuslaillisten oikeuksien osalta olisi nykyisen kuntakentän ja sen toimijoiden, päättäjien virkamiesten ja työntekijöiden vika.

Kuntauudistus kokonaisuutena tuntuu kumpuavan siitä lähtökohdasta ja olettamasta, että em. seikat johtuvat nykyisestä kuntakentästä ja sen kyvyt-

tömyydestä järjestää ja tuottaa jostain syystä tehokkaasti ja taloudellisesti palveluja kuntalaisille.

Uudistuksen keskeisiä perusargumentteja ja tavoitteita ovat turvata kansalaisille asuinpaikasta riippumatta koko maassa laadukkaat ja yhdenvertaiset palvelut, vahvistaa kuntien edellytyksiä järjestää ja tuottaa ennaltaehkäiseviä palvelukokonaisuuksia ja samalla vahvistaa kunnallista itsehallintoa ja paikallista demokratiaa. Johtopäätöksenä miten tämä tehdään, esitetään vahvat peruskunnat, joita olisi radikaalisti määrältään vähemmän kuin nykykuntarakenteessa. Näissä on jo lähtökohtaisesti mahdottomuuteen johtava ristiriita.

Nykyinen lähellä ihmistä toimiva peruslähipalvelut ja aidon demokraattisen vaikuttamismahdollisuuden tarjoava kuntarakenne paranisi uudistuksen mukaan sillä, että muodostetaan suuria kuntia. Tämä väittämä ei voi olla oikea. Mikään uusi, nykyisestä vaaleilla valitusta edustuksellisesta aidon päätösvalan valtuustotasolta saakka lähellä ihmistä ja kuntalaista omaavasta vaikuttamismallista päätösvalan osalta suurempiin yksiköihin vievä ratkaisu, ei voi lisätä lähidemokratiaa ja kuntalaisen vaikutusmahdollisuuksia, päinvastoin.

Perusteluina edellä esitetylle väitteelle on käytetty sitä, että päätösvalta on monissa kunnissa jo viety SOTE puolella ja ainakin erikoissairaanhoidon osalta ja siten olisi aivan sama vaikka kuntia liitetään yhteen ja aito päätösvalta keskittyy. Tämä ei ole kestävä peruste. Erityisesti erikoissairaanhoidossa näin on ja tapahtuu, riippumatta mikä malli on kyseessä. Erikoissairaanhoidon tapahtuneiden tosiasioiden hoitoa, asioille ei siinä vaiheessa voi taloudellisesti käytännössä juuri mitään ja kustannukset syntyä joka tapauksessa. Peruskysymys onkin tässä tilanteessa enää miten kustannukset jaetaan lähinnä valtio/ kunta akselilla.

Kunnallisen päätöksenteon läheisyydellä pitääkin arvioida niitä ratkaisuja ja toimia, mitä nykyisen kuntakentän päättäjät tekevät ja voivat tehdä edellä kerrotun kaltaisten enää peruuttamattomissa olevien kalliiden kustannusten estämiseen ja ennaltaehkäisyyn. Tällöin löydetään mittava määrä erilaisia asioita ja toimia niin sosiaali- ja terveystoimessa kuin monissa muissa kunnan tehtävissä, mitkä toimet ja niihin liittyvät päätökset, kun ne tehdään lähellä kuntalaista aidosti välittäen ja tuntien päätöksenteon kohteena ja vaikutuspiirissä oleva kohderyhmä, saavat aikaan merkittäviä ennaltaehkäiseviä vaikutuksia. Samalla syntyy sekä inhimillistä hyvää että taloudellisia säästöjä.

Vastaavasti aito päätöksenteon mahdollisuus, mikä nykyisten kuntien päättäjillä on moniin tärkeisiin heitä ja kuntalaisia ja kotiseutua koskeviin asioihin, motivoi kuntalaisia ja päättäjiä muutoinkin alueensa elinvoiman kehittämiseen ja oman sekä muiden hyvinvoinnin kasvattamiseen.

Erityisen oudolta kuntauudistuksen yleiset perusväittämät tuntuvat lappilaisen harvaan asutun kunnan kuntalaisen ja päättäjän näkökulmasta katsottuna. Vaikka uudistus jollakin tavalla tunnistaa mallien ja erilaisten ratkaisuu-

jen tarpeen eri osiin maata, ei itse kuntarakennelakiluonnos eikä siihen kiinteästi liittyvä keskeneräinen SOTE -rakenne uudistuskaan selkeästi sisällön osalta tunnusta / tunnista näitä seikkoja.

Edellä esitetyt ja muutoinkin hallituksen kuntauudistuksen perusteet ja sisäl-
tölinjaukset niin kunta- kuin SOTE –rakenteen osalta eivät yksinkertaisesti
päde harvaan asutussa, pitkien etäisyyksien ja huonojen julkisten kulkuyh-
teyksien Lapissa, Itä-Lapissa ja Pelkosenniemellä. Uudistukseen ja siihen
liittyviin säädöksiin tuleekin ehdottomasti kirjata selvät alueemme maantie-
teelliset, väestö- ja elinkeinorakenteeseen ja kauempaa haettavien palvelu-
jen vaikeaan fyysiseen saavutettavuuteen liittyvät tosiasiat. näillä perusteilla
tulee hyväksyä nykyinen kuntarakenne ja miettiä erilaisia uusia yhteistyön,
uuden teknologian ja muiden vastaavien tuomia mahdollisuuksia parantaa
asukkaiden palveluja ja niiden saatavuutta lähellä sekä samalla helpotta
kuntien taloudellista asemaa.

Peruslähdekohdaksi on hyväksyttävä myös se, että aina on kalliimpaa jär-
jestää julkisia palveluja arktisissa olosuhteissa harvaan asutussa laajassa
Lapin maassa.

Kuntauudistus kokonaisuutena ja kuntarakenneuudistus ovat tässä mieles-
sä esittäessään jo lähtökuopissa kuntakarttaluonnoksia suurkunnista joka
puolelle maata, ajautunut osin umpikujaan ja ristiriitaan sekä ahdistuttanut
kuntakentän toimijat ja työntekijät, kuntalaisista puhumattakaan. Näin on
käynyt erityisesti meillä harvaan asutuilla alueilla.

Kuntauudistuksen olisikin pitänyt päinvastoin lähteä kuntien nykyisten teh-
tävien kriittisestä tarkastelusta, valtion ja kunnan tehtäväjaosta ja koko julki-
sen hallinnon toimintojen selkeyttämisestä. Todelliset kuntalaisiin kohdistu-
vat peruspalvelut ja niiden järjestäminen ja tuottaminen kärsivät järjestel-
män itse rakentamasta byrokratiasta ja kankeudesta, mikä vie aivan liikaa
aikaa, rahaa ja energiaa kuntatoimijoilta. Monet valtion toimijat ovat näillä
töin, ohjeistamassa, valvomassa, vaatimassa tilastoa tilaston jälkeen, miet-
timässä uusia rakennelmia hallintoon jne. Kuntakentän toimija taasen teke-
vät, mikäli heille annettaisiin siihen aito mahdollisuus, sitä työtä, mikä koh-
distuu suoraan ja välittömästi kuntalaisten ja kansalaisten elämään.

Kuntauudistuksessa kokonaisuutena on kyse erittäin mittavasta rakenteiden
ja toimintojen uudistamisen lainsäädäntöhankkeesta. Kyseessä on satoihin
jopa tuhansiin lakeihin ja lakisäätteisiin toimintoihin joko suoraan taikka välil-
lisesti vaikuttavista ratkaisuista. Samalla ollaan vaikuttamassa 5,5 miljoonan
kansalaisen, lukuisten yritysten ja muiden toimijoiden oikeuksiin. Suomen
valtion historiassa ei näin suurta toiminnallista ja lainsäädännöllistä uudis-
tusta ole koskaan edes yritetty tehdä näin nopealla aikataululla ja vähäisellä
valmistelulla.

Ainut järkevä tapa olisi tarkastella asiaa kokonaisuutena uudelleen, lähteä
uudistuksessa toiminnallisesta puolesta, julkisen hallinnon tehtävistä koko-
naisuutena ja tehtävien jaosta valtion, kuntien ja muiden toimijoiden välillä,
uudenlaisesta vapaammin säädellystä tavasta järjestää ja tuottaa palveluita

kunnan asukkaille, paikallisista ja alueellisista erityisolosuhteista kumpuavien uusien, aidosti sisäistettyjen ja erilaisten toimintamallien ja ratkaisujen hyväksymisestä. Kuntarakenne ja kuntien lukumäärän merkittävä vähentäminen ei voi eikä saa olla uudistuksen kärki ja ensisijainen tavoite.

Erityiset kysymykset

1. selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista, (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä

Hallitus tavoittelee suurkuntia, se on lausuttu luonnoksessa ja lukemattomia kertoja ministereiden toimesta. Perustelematta miksi, väitetään tämän päämäärän toteutumisen johtavan kuntarakennelain ja muuhun uudistukseen (erityisesti SOTE rakenne) liittyvien säädösten tavoitteiden toteutumiseen.

Jos tämä perustelematon väite sivuutetaan, ei voi olla niin, että selvitysvelvollisuuden ja selvityksen tekemisen tavoite on kategorisesti yksinomaan kuntien yhdistyminen (**4 b §**). Ei voi olla mitenkään perustellusti niin, että yhdistyminen olisi lähtökohtaisesti ainut oikea ja autuaaksi tekevä, kuntarakennelain tavoitteet (**2 §, 4 § ja 4 a§**) täyttävä ratkaisu ja ei ainakaan niin että se olisi sitä kaikkialla Suomen maassa hyvinkin erilaisissa maantieteellisissä ja toiminnallisissa olosuhteissa (4 f §).

Lakiluonnoksessa on **4 c §:ssä** (s. 12) esitetty perusteettomasti erilaisten palveluiden edellyttämä väestöpohja. Esitetyille asukasluku määriille ei ole olemassa mitään luotettavaa, objektiivista ja tutkittua faktaperustetta. On olemassa hyvin tai huonosti palvelut järjestäviä pieniä kuntia ja samoin isoja kuntia. Velvollisuus yhdistymisselvityksen tekemiseen ei voi oikeutetusti ja oikeudenmukaisesti perustua summaariseen väkilukuun tai muuhun nuumeriseen mittariin. Väestöpohjavelvoite ei voi koskea lainkaan **4 f § 1 mom 2-4 kohdan** mukaisia poikkeamisperusteiden omaavia kuntia.

Kunnan taloudellinen tilanne on **4 e §:ssä** (s. 13) käsitelty myös liian kategorisesti. Arvioinnin tulee perustua pidemmällä aikavälillä tapahtuvaan kokonaisharkintaan ja erityisesti kunkin kunnan erityisolosuhteisiin esim. erityisen harva asutus. On hyväksyttävä se lähtökohta, ettei koko maassa ole samanlaisia edellytyksiä järjestää ja tuottaa palveluja kansalaisille ja kuntalaisille. Julkisen hallinnon on tämä hyväksyttävä ja samalla kansalaisen oikeus asuinpaikkansa valintaan. Muutoin asianmukaisesti ja erityisolosuhteet huomioon ottaen tehokkaasti tuotettujen palvelujen kalliimmat kustannukset tulee yhdessä kunnan ja valtion näissä olosuhteissa kattaa ja näin saattaa tätä kautta po. kunnan talous tasapainoon.

Lakiluonnoksen **4 f §:ssä** (s. 13) säädetään selvitysalueesta poikkeamisesta. Poikkeamisperusteet ovat sinänsä oikeita ja tunnistavat maan eri osien erityispiirteitä. Säädos on tehty kuitenkin vajavaiseksi ja ainakin tulkinnalliseksi. Poikkeamisperusteiden tulee yksiselitteisesti johtaa koko selvitysvelvollisuudesta vapautumiseen, ei pelkkään selvitysalueesta poikkeamiseen. Mikäli kunta sijaitsee sellaisella alueella, missä on kuntia jotka täyttävät sa-

man poikkeamisperusteen ja siitä johtuen eivät lain 2, 4 ja 4 a §:ien tavoitteet täyty on lähtökohtaisesti selvää, ettei minkäänlaiseen yhdistymisselvityksen tekemiseen ole perusteita. Lakiluonnoksen **4 h §:ään** tulee tehdä vastaava korjaus.

Muutosesitykset yksittäisiin lainkohtiin:

Lakiluonnoksen **4 b §:n 1 mom** (s. 11) ensimmäiseen kappaleeseen tulee lisätä yhdistymisen lisäksi kuntien välinen yhteistyö: ”...kuntien yhdistymistä ***tai yhteistyötä*** **4 c-4 e §:n** selvityisperusteiden mukaisesti.”

Perustelu: kuntarakennelain tavoitteet eivät voi täytyä yksinomaan kuntia yhdistämällä.

Lakiluonnoksen **4 b §:n 4 mom** (s. 12) ensimmäistä lausetta tulee muuttaa poistamalla Yhdistymis sana ja lauseeseen tulee lisätä yhteistyötä koskeva selvitys: ”(Yhdistymis)***Selvityksen*** tavoitteena ...ja siihen liittyvä 8 §:ssä tarkoitettu yhdistymissopimus ***taikka yhteistyötä koskeva selvitys***”.

Perustelu: kuntarakennelain tavoitteet eivät voi täytyä yksinomaan kuntia yhdistämällä eikä selvityksen tavoitteena voi olla yksinomaan yhdistyminen vaan myös yhteistyö.

Lakiluonnoksen **4 b §:ään** tulee lisätä **uusi 5 mom:**

”Selvitysvelvollisuutta ei lainkaan ole kunnalla, jonka osalta täyttyy jokin lain 4 f §:n 1 mom 2-3 kohdan poikkeamisperuste.”

Perustelu: kun kuntarakennelain tavoitteet eivät voi täytyä 4 f §:n mukaisilla erityisen harvan asutuksen (esim. Lappi) taikka kieli- ja kulttuuriperusteet täyttävillä (ruotsin- ja saamenkieli) alueilla on koko selvitysvelvollisuus perusteeton.

Lakiluonnoksen **4 c §** tulee poistaa kokonaan taikka lisätä pykälään **uusi 2 mom:**

Palveluiden edellyttämää väestöpohja ei koske kuntaa, jonka osalta täyttyy jokin lain 4 f §:n 1 mom 2-3 kohdan poikkeamisperuste

Perustelu: Lähtökohtaisesti väestöpohja kriteeri on perusteeton mittari kunnan kyvyllä järjestää ja tuottaa palveluita. Koska kuntarakennelain tavoitteet eivät voi täytyä 4 f §:n mukaisilla erityisen harvan asutuksen (esim. Lappi) taikka kieli- ja kulttuuriperusteet täyttävillä (ruotsin- ja saamenkieli) alueilla on palveluiden väestöpohja kriteerit perusteettomia.

Lakiluonnoksen **4 e §:ään** tulee lisätä **uusi 2 mom:**

Selvitysvelvollisuudesta voidaan poiketa, mikäli siihen on erityisiä perusteita talouden heikentymisen johtuessa pääasiassa kunnan omista

toimista riippumattomista syistä ja jos on kunnan erityisen harvan asutuksen perusteella todettavissa, ettei yhdistäminen johda talouden parantumiseen.

Perustelu: Erityisen harvaan asutulla alueella palvelujen järjestäminen ja tuottaminen aiheuttaa monella eri perusteella lisäkustannuksia eikä toisaalta lain tavoitteisiin peilaten tilanne muutu miksiäkään laajentamalla kuntakokoa tällaisella alueella.

Lakiluonnoksen **4 f § Selvitysalueesta poikkeaminen** (s. 13) tulee muuttaa siten että kyse on **selvitysvelvollisuudesta poikkeamisesta 4 f §:n 1 mom 2-4** kuntien kohdalla:

”4 f § Selvitysalueesta **ja selvitysvelvollisuudesta** poikkeaminen”

ja

”Edellä... muodostumista **kohdan 1) mukaisella alueella ja edellä 4 b §:n selvitysvelvollisuudesta voidaan poiketa kohtien 2-4 kunnissa**, seuraavilla perusteilla:”

Perustelu: kun kuntarakennelain tavoitteet eivät voi täytyä 4 f §:n mukaisilla erityisen harvan asutuksen (esim. Lappi) taikka kieli- ja kulttuuriperusteet täyttävillä (ruotsin- ja saamenkieli) alueilla on koko selvitysvelvollisuus perusteeton.

Lakiluonnoksen **4 h § Päätöksenteko selvitysalueesta poikkeamisesta** tulee muuttaa siten että kyse on myös selvitysvelvollisuudesta poikkeamisesta **4 f §:n 1 mom 2-4** kuntien kohdalla:

4 h § Päätöksenteko selvitysalueesta **ja selvitysvelvollisuudesta** poikkeamisesta

”Ministeriön päätös selvitysalueesta **ja selvitysvelvollisuudesta**...

Perustelu: ks. edellä

2. esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Koko kuntauudistus mukaan lukien kuntarakennelain, SOTE – rakennelain ja kuntien tehtävien tarkastelua sekä valtionosuusuudistamista koskevien säädösten suunniteltu säätämis- ja voimaansaattamisaikataulu on aivan liian kireä ja optimistinen. Tällä aikataululla ja eri uudistusten suunnitellulla säätämisyjärjestyksellä aiheutetaan vahinkoa kansantaloudelle ja kansalaisten oikeusturvalle.

Em. syistä johtuen koko säädösvalmistelu tulee saattaa uuteen tarkasteluun niin sisältöjen kuin aikataulujen osalta.

Sinänsä kuntarakennelain aikataulut ovat kokonaisuus huomioon ottaen ai-
van liian kireitä.

3. valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Lakiluonnoksen 11 §:ssä esitetään kunnan osajaon vireillepano oikeutta
ministeriölle. **Tätä muutosta ei tule tehdä.**

Kuntajaon muuttamisen tulee perustua aina kuntien perustuslaillisen itse-
hallinnon kunnioittamiseen. Tätä ei voida loukata eikä lakia tule muuttaa
4 e §:n mukaisissa tilanteissakaan eikä erityisen vaikeassa taloudellisessa
asemassa olevan kunnan kohdalla. Yhdistymisen tulee perustua kunnan
omaan päätökseen ja vapaaehtoisuuteen.

Lakiluonnos ja kuntauudistus lähtevät siitä että kuntien perustuslaillista itse-
hallintoa kunnioitetaan eikä lakiin tule yleistä pakkoliitossäännöstä.

Lakiluonnoksen 18 § mahdollistaa muutoksena nykyiseen lakiin pakkoliitok-
sen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan vastus-
tuksesta huolimatta. Tätä muutosta ei tule tehdä em. perusteella tehdä.

Lakiluonnos esitetyn sisältöisenä mahdollistaa vastoin yleisesti kuntaraken-
neuudistuksessa hyväksytyä kuntien itsehallinnon kunnioittamista mahdol-
lisuuden jopa monikuntaliitokseen, huolimatta muidenkin kuin erityisen vai-
keassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan vastustusta.

Tämä loukkaa törkeästi kuntien perustuslaillista itsehallintoa. Säädös mah-
dollistaisi vaikka kuinka monen kunnan liittämisen yhdeksi kunnaksi vaikka
niistä kaikki vastustaisivat kuntaliitosta, jos yksi kunnista sattuu olemaan
kriisikunta. **Eli poikkeussäännös mahdollistaisi laissa ja säädösvalmis-
telussa yleisesti hyväksytyyn lain hengen ja tarkoituksen vastaisen pe-
rustuslaillisen kunnallisen itsehallinnon loukkaamisen.**

Muutosesitys:

Lakiluonnoksen **18 §:stä tulee poistaa kokonaan 3 momentti**, mikä antaa
valtioneuvostolle mahdollisuuden pakkoliitoksen kahden tai useamman
kunnan liitoksessa, mikäli yksi kunta on ns. kriisikunta. Ehdottomasti sää-
döstä tulee **muuttaa siten, ettei monikuntaliitosta voi tehdä yhdenkään
sitä vastustavan kunnan osalta.**

Peruste: kunnallista itsehallintoa tulee kunnioittaa, liitoksen tulee perustua
kunnan vapaaehtoisuuteen joka tilanteessa. Poikkeussäännös ei voi sivuut-
taa laissa hyväksytyyn periaatteen kumoamista eli pakkoliitoksia ei voida täl-
lä perusteella tehdä kahden tai puhumattakaan useamman kunnan osalta,
mikäli ne kunnat tai joki niistä, jotka eivät ole erityisen vaikeassa taloudelli-
sessa asemassa vastustavat.

4. yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä

Oikea periaate on yhteisellä julkisella (kunnat ja valtio) rahoituksella turvata kuntalaisten peruspalvelujen järjestäminen ja tuottaminen asuinpaikasta riippumatta ja hyväksyä tietyissä osissa maata ja erityisolosuhteissa suu-remmat kustannukset.

Vapaaehtoisia perusteltuja yhdistymisiä tulee tukea määrärajoista riippumat-ta.

5. sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjauksien mukai- sesti

Uudistuksen tulee keskittyä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen uusiin toimintamalleihin ja -tapoihin.

Uudistuksen tulee hyväksyä kuntien moninainen ja maan eri osissa erityis-olosuhteista johtuva erilainen tapa ja tarve järjestää ja tuottaa palvelut.

Uudistuksen tulee sallia kuntien jo nyt vahva ja monin eri tavoin vahvistetta-
vissa oleva vapaaehtoinen sopimukseen perustuva yhteistyö.

Maan eri osissa ja erityisesti erityisen harvaan asutuilla alueilla tulee hyväk-
syä ja sallia erilaiset rakenteet ja toimintatavat sosiaali- ja terveystoimen palvelujen
järjestämisessä ja tuottamisessa.

Uudistuksella ja kategorisilla asukasluokajoilla (20.000) ei tule viedä pienil-
tä tehokkailta kunnilta motivaatiota järjestää ja tuottaa erilaisia ennaltaeh-
käiseviä sosiaali- ja terveystoimen palveluita. Nämä palvelut ennaltaeh-
käisevät kalliita erikoissairaanhoidon ja muita vastaavia kustannuksia, joihin
ei voida enää niiden realisoitumisvaiheessa vaikuttaa sama kuka on järjes-
täjä, tuottaja ja mikä on SOTE –aluerakenne.

Pelkosenniemen kunta

Erkki Parkkinen
kunnanjohtaja

Annika Kostamo
kunnanhallituksen puheenjohtaja